

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРІОРИТЕТИ У ФІНАНСУВАННІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Одним із головних пріоритетів соціальної політики держави є піклування про здоров'я людей. Зважаючи на це, забезпечення належного фінансування охорони здоров'я слід розглядати як один із першочергових напрямів спрямування коштів при плануванні показників бюджету. Актуальність належного фінансування галузі посилюється також тим, що у 2017 році буде започаткована медична реформа, активне впровадження якої припадає на 2019-2020 роки. Очевидно, що втілення усіх передбачених реформою заходів вимагає, серед іншого, їх безперервного та повного фінансування.

Видатки бюджетів на охорону здоров'я мають тенденцію до стійкого зростання. Так, у 2017 році фінансування галузі з державного бюджету збільшилось в порівнянні з попереднім роком майже на 26% і досягло 88,7 млрд. грн. У проекті Державного бюджету України на 2018 рік видатки на охорону здоров'я визначені на рівні 113,9 млрд. грн., що на 11,7% більше рівня поточного року. Щодо Тернопільської області, то у 2017 році з обласного бюджету на потреби охорони здоров'я було виділено 684,7 млн. грн., з них 619 млн. – це кошти медичної субвенції. Розглянемо більш детально, як вони були розподілені між напрямками медицини (рис. 1):

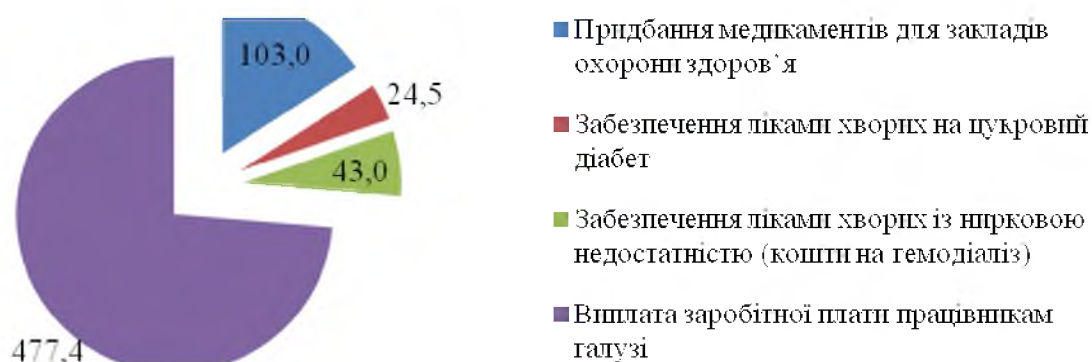

Рис. 1. Видатки обласного бюджету Тернопільської області на охорону здоров'я у 2017 році, млн. грн.

Оцінюючи напрями використання коштів обласного бюджету на охорону здоров'я, звернемо увагу на те, що серед них немає фінансування як таких оздоровчих програм. Між тим, як стверджував відомий медик

М. Мудров, «...легше запобігти хворобам, ніж їх лікувати...». Відповідно до звітності про виконання обласного бюджету за видатками, у 2017 році було виділено кошти лише на соціальну програму протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, яка передбачена на 2015-2018 роки і є затвердженою рішенням Тернопільської обласної ради від 09.04.2015 № 900. Інформація щодо наявності та обсяги фінансування інших програм, спрямованих на запобігання розвитку хвороби, – відсутня.

На наше переконання, в економічному та соціальному ракурсі оздоровлення громадян є для держави більш вигідним, ніж їх лікування. Підтримання здоров'я людини у належному стані на протигагу довготривалому його відновленню після хвороби дає змогу уникнути втрати працездатності, що має позитивний ефект для розвитку економіки. З цією метою з часів планової економіки в Україні функціонує розвинута мережа санаторно-курортних комплексів, яка забезпечує оздоровлення громадян за рахунок коштів системи соціального страхування та власних коштів пацієнтів. Право безкоштовного або частково оплачуваного оздоровлення в Україні в першу чергу надається особам-інвалідам та іншим пільговим категоріям, що є закріплено в Законах України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про реабілітацію інвалідів в Україні», «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Проте групою людей, яким не менш потрібна і повинна надаватися така допомога, є особи із хронічними хворобами або особи диспансерної групи, адже з часом хронічні захворювання можуть перерости у інвалідність. Та й постійне виділення коштів на лікування загострень хронічних захворювань призведе до додаткового навантаження на бюджет.

Що ми бачимо сьогодні? Затверджені наприкінці 2014 року новації до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105, фактично відмінили фінансування профілактичної медицини, пов'язаної із наданням соціальних послуг з оздоровлення та санаторно-курортного лікування. Тим самим, держава створила передумови для зменшення фінансування послуг, які спрямовані на запобігання хворобам та недопущення прогресування уже наявних у людини захворювань. Натомість, увага зосереджена на наданні безкоштовних ліків, покращенні матеріально-технічної бази лікувальних закладів тощо. Визнаючи те, що зміцнення матеріальної бази медичної галузі, як і розширення практики безкоштовного забезпечення ліками є

вкрай важливими, все ж вважаємо, що ігнорування профілактики захворювань є недопустимим. На наш погляд, фінансування оздоровчого комплексу, а особливо фінансування путівок для осіб із хронічними хворобами, а також для людей з високою чутливістю до захворювань слід розглядати як один із найбільш пріоритетних напрямів використання бюджетних коштів у галузі медицини.

Однак, самого лише збільшення видатків бюджету на профілактичну медицину не достатньо. Важко не погодитись з думкою І. Руснак, що ефективним буде перш за все навчання людей думати про своє здоров'я, про своє тіло, що є запорукою успіху у всьому. Чудовим прикладом для нас є Польща, де людей привчають до правильного харчування, рухливого способу життя. За 25 років це допомогло знизити смертність від ішемічної хвороби серця на 73%! Активна пропаганда здорового способу життя була підтримана державою, що і призвело до такого ефективного результату.

У нашій медицині існує парадокс: ставлячи за мету зберегти здоров'я, вона бореться з хворобами. Як показує досвід, медицина здатна лікувати і врятувати людину у гострих ситуаціях, але вона часто безсила повернути їй здоров'я у разі розвитку хронічних захворювань, які в теперішній час займають чільне місце серед причин смертності населення (серцево-судинних, ендокринних, злоякісних пухлин та ін.). Тому варто подумати про зміну пріоритетів, акцентів у медицині. На наш погляд, варто наповнити реальним змістом статтю затверджених у 2015 році Цілей сталого розвитку ООН, яка гласить «забезпечити підтримку здоров'я та поширення здорового способу життя для всіх людей, незалежно від віку». Основний сенс цієї статті можна викласти таким чином: для того щоб зберегти здоров'я, потрібно ним займатися; саме не хворобою, а здоров'ям!

Література:

1. Бюджет 2017 (проект Державного бюджету України): охорона здоров'я. URL: <http://budget2017.info/pages/health>.
2. Бюджет 2017 (проект Державного бюджету України): охорона здоров'я. URL: <http://budget2018.info/ohorona.html>.
3. Гарасимів З. Обласний бюджет Тернопільщини – 2017: кому, куди і скільки? *Номер один*. 2017. 3 січня. URL: <http://www.gazeta1.com/statti/oblasnyj-byudzhjet-ternopilshhyny-2017-komu-kudy-skilky/>.
4. Руснак І. Акценти медицини: хвороба чи здоров'я? *Погляд*. 2016. 22 червня. URL: <https://pogliad.ua/blogs/health/akcenti-medicini-hvoroba-chi-zdorov-ya-52>.

5. Звіти про використання коштів обласного бюджету за 2017 рік URL: <http://www.oda.te.gov.ua/main/ua/publication/content/43150.html>.

6. Шлапак М. 17 цілей сталого розвитку – відлік часу пішов. *Зелена Хвиля: портал екологічних новин*. 2016. 16 січня. URL: <http://ecoclubua.com/2016/01/17-tsilej-staloho-rozvytku/>.

Маланчук Оксана

Тернопільський національний економічний університет

ФОРМА МАЄ ЗНАЧЕННЯ. ПРО МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТ

Запитайте звичайного пересічного громадянина «що таке бюджет?», і швидше всього він відповість, що це кошти держави. Проте наскільки усвідомлює кожен громадянин, що саме він наповнює державну казну? Які саме податки, в якому розмірі і до якого бюджету він сплачує, купуючи товари, отримуючи доходи? Та на які послуги та допомоги може очікувати взамін від держави за сплачені ним податки? Хто несе відповідальність за не відремонтовані під'їзди, надання неякісних освітніх послуг, відсутність освітлення на вулиці? Яким чином та на якому рівні можна вплинути на вирішення проблем громади?

Рівень фінансової грамотності українців залишає бажати кращого. Для того, щоб зруйнувати стереотип бюджету як «бездонної діжки», з якої можна профінансувати усе, або засобу відмивання коштів чиновниками, необхідно розробляти інструменти, які б сприяли покращенню розуміння бюджету пересічними громадянами – як він формується, як витрачаються кошти. Лише при розумінні громадянами базових основ бюджету та володінні базовою інформацією про бюджет своєї громади – зможе відбутись їх активне залучення у бюджетний процес, що сприятиме ефективному та прозорому використанню коштів.

В зв'язку з реформою місцевого самоврядування, збільшенням місцевих бюджетів та повноважень місцевої влади у вирішенні проблем в регіонах, на місцевому рівні створюються найбільш сприятливі умови для того, щоб громадськість брала участь у процесі ухвалення рішень у бюджетній сфері та домагалась спрямування коштів в інтересах громади [1].

Проте, чи використовуються ці умови? У 2016 році в Україні показник участі громадськості – один із важливих елементів, що входить у індекс відкритості бюджету – склав всього лиш 23 зі 100 балів [2], що свідчить